

I. *Chukim* and *Mishpatim*: a nuanced view

Vayikra 18 - ויקרא יח	
(ג) כַּמַּעֲשֵׂה אֶרֶץ-מִצְרַיִם מִזְבְּחֵי אֱלֹהִים יַעֲבֹדוּ-בָהֶן, לֹא תַעֲשֶׂה; וּכְמַעֲשֵׂה אֶרֶץ-כְּנָעַן כְּכָל אֲשֶׁר אָנִי מְבִיא אֲתֶכֶם שָׁמָּה, לֹא תַעֲשֶׂה; וּבְזִמְתֵיהֶם, לֹא תֵלְכוּ.	3 After the doings of the land of Egypt, wherein ye dwelt, shall ye not do; and after the doings of the land of Canaan, whither I bring you, shall ye not do; neither shall ye walk in their statutes.
(ד) אֶת-מִשְׁפָּטַי תַּעֲשֶׂה וְאֶת-זִמְתֵי תַעֲשִׂמְרוּ, לִכְלֹת בָּהֶם: אֲנִי, ה' אֱלֹהֵיכֶם.	4 Mine ordinances shall ye do, and My statutes shall ye keep, to walk therein: I am the LORD your God.
(ה) וְשִׁמְרֵתֶם אֶת-זִמְתֵי וְאֶת-מִשְׁפָּטַי, אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אִתְּם הָאָדָם וְזֵוִי בָהֶם: אֲנִי, ה' (ס)	5 Ye shall therefore keep My statutes, and Mine ordinances, which if a man do, he shall live by them: I am the LORD.
<p>Talmud Bavli, Yoma 67b</p> <p>Our Rabbis taught: Mine ordinances shall ye do, i.e., such commandments which, if they were not written [in Scripture], they should by right have been written and these are they: [the laws concerning] idolatry [star-worship], immorality and bloodshed, robbery and blasphemy. And My statutes shall ye keep, i.e., such commandments to which Satan objects, they are [those relating to] the putting on of sha'atnez, the halizah [performed] by a sister-in-law, the purification of the leper, and the he-goat-to-be-sent-away. And perhaps you might think these are vain things, therefore Scripture says: I am the Lord, i.e., I, the Lord have made it a statute and you have no right to criticize it.</p>	<p style="text-align: right;">תלמוד בבלי, יומא סז:</p> <p>תנו רבנן: +ויקרא יח+ את משפטי תעשו - דברים שאלמלא (לא) נכתבו דין הוא שיכתבו, ואלו הן: עבודה זרה, וגלוי עריות, ושפיכות דמים, וגזל, וברכת השם. ואת חקתי תשמרו - דברים שהשטן ואומות העולם משיבים עליהן, ואלו הן: אכילת חזיר, ולבישת שעטנז, וחליצת יבמה, וטהרת מצורע, ושעיר המשתלה. ושמא תאמר מעשה תוהו הם - תלמוד לומר +ויקרא יח+ אני ה' - אני ה' חקקתי, ואין לך רשות להרהר בהן.</p>
<p style="text-align: right;">רמב"ם, שמונה פרקים, פרק ו'</p> <p>ולפי המובן מפשטי שני הדברים בתחילת המחשבה, הרי שני המאמרים סותרים זה את זה. ואין הדבר כן, אלא שניהם אמת, ואין ביניהם מחלוקת כלל. וזה, שהרעות אשר הן אצל הפילוסופים רעות - הן אשר אמרו שמי שלא יתאוה להן יותר טוב ממי שיתאוה להן וימשול בנפשו מהן, והם הדברים המפורסמים אצל בני האדם כולם שהם רעות, כשפיכות דמים, וגניבה, וגזל, והונאה, והזק למי שלא הרע, וגמול רע למיטיב, וזלזול הורים, וכיוצא באלה. והן המצוות אשר יאמרו עליהן החכמים עליהם השלום: "דברים שאלמלי לא נכתבו ראויים היו לכותבן", ויקראון קצת חכמינו האחרונים אשר חלו חולי 'המדברים': 'המצוות השכליות'. ואין ספק כי הנפש אשר תתאוה לדבר מהם ותשתוקק אליו - היא נפש חסירה, וכי הנפש המעולה לא תתאוה לדבר מאלה הרעות כלל, ולא תצטער בהימנעה מהן.</p> <p>אבל הדברים אשר אמרו החכמים שהמושל בנפשו מהם יותר טוב ושכרו יותר גדול - הן המצוות השמעיות, וזה נכון, כי אלמלא התורה לא היו רעות כלל, ולפיכך אמרו שצריך האדם להניח נפשו על אהבתם, ולא ישים מונעו מהם אלא התורה.</p> <p>והתבונן בחכמתם, עליהם השלום, ובמה המשילו. שהוא לא אמר: לא יאמר אדם אי אפשי להרוג את הנפש, אי אפשי לגנוב, אי אפשי לכזב, אלא אפשי ומה וכו'; ואמנם הביא דברים כולם שימעיים: בשר בחלב, ולבישת שעטנז ועריות. ואלה המצוות וכיוצא בהן הן אשר יקראן ה': 'חוקות', אמרו: "חוקים שחקקתי לך ואין לך רשות להרהר בהם, ואומות העולם משיבין עליהן, והשטן מקטרע עליהן, כגון פרה אדומה ושעיר המשתלה" וכו'. ואתן אשר קראון האחרונים 'שכליות' - ייקראו: 'מצוות', כמו שבארו החכמים.</p>	

Vayikra 20 - ויקרא פרק כ	
<p>כו וְהִיִּיתֶם לִי קְדוֹשִׁים, כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי יְהוָה; וְאֲבָדֶל אֶתְכֶם מִן-הָעַמִּים, לְהִיּוֹת לִי.</p>	<p>26 And ye shall be holy unto Me; for I the LORD am holy, and have set you apart from the peoples, that ye should be Mine.</p>
<p style="text-align: right;">ספרא, קדושים פרשה י'</p> <p>(כב) ...ר' אלעזר בן עזריה אומר מנין שלא יאמר אדם אי איפשי ללבוש שעטנזו אי אפשי לאכול בשר חזיר, אי איפשי לבוא על הערוה, אבל איפשי מזה אעשה ואבי שבשמים גזר עלי כן: ת"ל ואבדיל אתכם מן העמים להיות לי. נמצא פורש מן העבירה ומקבל עליו מלכות שמים.</p>	
<p>משלי כא</p> <p>י נֶפֶשׁ רָשָׁע, אֲנֹתָה-רָע; לֹא-יִחַן בְּעֵינָיו רַעְהוּ.</p>	<p>Proverbs Ch. 21</p> <p>10 The soul of the wicked desireth evil; his neighbour findeth no favour in his eyes.</p>

II. Establishing *mitavot* as *chok* or *mishpat*

<p>Talmud Bavli, Bava Kama 30a</p> <p>Rab Judah said: He who wishes to be pious must [in the first instance particularly] fulfil the laws of [Seder] Nezikin. But Raba said: The matters [dealt with in the Tractate] Aboth; still others said: Matters [dealt with in] Berakoth.</p>	<p style="text-align: right;">תלמוד בבלי, בבא קמא ל.</p> <p>אמר רב יהודה: האי מאן דבעי למהוי חסידא, לקיים מילי דנזיקין; רבא אמר: מילי דאבות; ואמרי לה: מילי דברכות.</p>
<p>Rambam, <i>Guide for the Perplexed</i> (Friedlander) 3:28, p. 314</p> <p>The reason of a commandment, whether positive or negative, is clear, and its usefulness evident, if it (1) directly tends to remove injustice, or to (2) teach good conduct that furthers the well-being of society, or (3) to impart a truth which ought to be believed either on its own merit or as being indispensable for facilitating the removal of injustice or the teaching of good morals. There is no occasion to ask for the object of such commandments: for no one can, e.g., be in doubt as to the reason why we have been commanded to believe that God is one; why we are forbidden to murder, to steal, and to take vengeance, or to retaliate, or why we are commanded to love one another. But there are precepts concerning which people are in doubt, and of divided opinions, some believing that they are mere commands, and serve no purpose whatever, whilst others believe that they serve a certain purpose, which, however, is unknown to man. Such are those precepts which in their literal meaning do not seem to further any of the three above-named results: to impart some truth, to teach some moral, or to remove injustice. They do not seem to have any influence upon the well-being of the soul by imparting any truth, or upon the well-being of the body by suggesting such ways and rules as are useful in the government of a state, or in the management of a household. Such are the prohibitions of wearing garments containing wool and linen; of sowing divers seeds, or of boiling meat and milk together; the commandment of covering the blood [of slaughtered beasts and birds], the ceremony of breaking the neck of a calf [in case of a person being found slain, and the murderer being unknown]; the law concerning the first-born of an ass, and the like. I am prepared to tell you my explanation of all these commandments, and to assign for them a true reason supported by proof, with the exception of some minor rules, and of a few commandments, as I have mentioned above. I will show that all these and similar laws must have some bearing upon one of the following three things, viz., the regulation of our opinions, or the improvement of our social relations, which implies two things, the removal of injustice, and the teaching of good morals.</p>	

III. *Shaatz* - Wool and Linen Garments

Rambam, *Guide for the Perplexed* (Friedlander) 3:37, p. 335

We have explained in our large work that it is prohibited to round the corners of the head, and to mar the corners of the beard, because it was the custom of idolatrous priests. For the same reason, the wearing of garments made of linen and wool is prohibited: the heathen priests adorned themselves with garments containing vegetable and animal material, whilst they held in their hand a seal made of a mineral. This you find written in their books.

רמב"ם ספר המצות, לא תעשה מב'

והמצוה המ"ב היא שהזהירנו מלבוש בגד ארוג בצמר ופשתים כמו שהיו לובשים כומרי עבודה זרה באותו הזמן. והוא אמרו יתעלה (תצא כב) לא תלבש שעטנז וכו'. וזה מפורסם היום אצל כומרי מצרים. והעובר על לאו זה חייב מלקות. וכבר התבאר משפטי מצוה זו במסכת כלאים (פ"ט) ובמסכת שבת (כז א, נד א, נז ב, קלב ב) וסוף מסכת מכות (כא א):

הרא"י קוק - חזון הצמחנות והשלום

ל ח י ר א י

ל ב

כב. טעם איסור שעטנז

הצמר הוא נהוג בשימוש התלבושת האנושית, לפי מצב ישראל בארצו, ברב מרכוש של הבעל חי, ולעומתו מן הצמחים, הפשתן, עד שלדברי תנא דבי ר' ישמעאל, בגדים שנאמרו בתורה סתם אינם אלא צמר ופשתים³⁹.

בשימוש הפשתן יוכל האדם גם לפי ההערה השכלית היותר שלימה, גם בעת ההופעה היותר עליונה של חכמת הצדק, להרחיב כו חפצו ושימושו, כאשר יורהו טעמו הטוב וחושו האסתתי, ולעולם לא יוכל לבבו לנקפהו לאמר, שיש בזה עון אשר הטא. אבל מובדל ממנו מאד הוא הצמר, שהוא נוטל מהחי, הוא כבר צריך לסייג והגבלה מטעם ההערה השכלית, הנובעת מהצדק האלהי, של הערת התורה, שלא ינטל מהחי באופן המצער והמנולו. על כן חלילה להשקיף על הצמר והפשתן בחוברת אחת, בערך שיווי ויחש. וכדי להכשיר את הנטיות האנושיות שיצאו יפה בזמנם, ישמשו הדרכת החוקים באיסור בשר וחלב, ואיסור שעטנז, צמר ופשתים יחדיו.